

resztények pedig örömmel és meggyőződéssel hirdessék a családról szóló jóhírt. Az Egyház ismeri az utat, amelyen az igazi családi közösség megvalósulhat. Nem kényszeríti rá senkire, de bizalommal ajánlja fel mindenkinek, bár tisztában van vele, hogy a keresztség is hozzátartozik. Azonban éppen a keresztség érleli meg a családban a szeretet teljességét. A keresztyén család előtt ott lebeg a Szentcsalád felülmúlhatatlan példája. Az ő oltalmukba ajánlja a Szentatya a családot.

A SZENTATYA LEVELE A MAGYAROKHOZ SZENT ERZSÉBETRŐL (Elhangzott nov. 15-én a sárospataki ünnepségen)

Lékai László bíboros, esztergomi érseknek, az érsekeknek, a püspököknek, a papságnak, a szerzeteseknek és szerzetesnőknek, minden szeretett magyar hívőnek.

Nagy örömmel fordulok ismét hozzátok, kedves magyar Testvéreim, Árpád-házi Szent Erzsébet, a magyar nemzet és a magyar egyház e csodálatraméltó leánya boldog halálának 750. évfordulója alkalmából. Szeretnék ugyanis lélekben jelen lenni közöttetek Sárospatakon, Szent Erzsébet születésének valószínű helyén, ahol ezekben a napokban és ebben az évben számos zarándok ünnepli Szent István törzsökének illatozó virágszálát.

Miközben „Szent Erzsébet asszony életéről” énekeltek, és megemlékeztek „sok jótételéről”, megelevenedik előttetek a mindössze huszonnégy évet élt fiatal asszony és édesanya századokat átragyogó elbűvölő alakja. Veletek együtt szemlélem én is az eleven természetű kislányt, akinek lelkébe tragikus sorsú édesanyja korán belecsepegtette Jézus és Mária szeretetét. Aztán hamarosan Tübingiában látjuk őt, a Minnesängerekről híres Wartburg várában, ahol dinamikus lényével és előítéleteket nem ismerő szeretetével gyorsan meghódította környezetét. Krisztusnak akart mindig kedvében járni, Krisztus szeretete sugárzott egész lényéből. A Keresztrefeszített előtt e szavakkal vette le fejedelmi ékszerét: „Hogyan viselhetnék én aranykoronát, amikor az Úr töviskoronát visel? És értem viseli!”

Élete Lajos őrgróf szerelmében teljesedett be. Az alig tizennégy éves Erzsébet és a huszonnégy éves Lajos Istenben szerették egymást, és segítették egymást az istenszeretet útján. Kimondhatatlan hálával fogadták a Teremtőtől az új élet ajándékát. Kit ne ragadna meg a tizenöt éves édesanya ragyogó boldogsága, Lajos és Erzsébet túlcsoorduló szeretete! A fiatal édesanyját Krisztus szeretete sürgette arra, hogy felkeresse a szegényeket, betegeket, összegyűjtse az elhagyatott gyermekeket. Ha Szent Pál mindenkinek mindene lett, hogy mindenkit üdvözítsen, Erzsébet mindenkinek anyja lett, hogy mindenkivel megossza Krisztus örömhírét.

„A magas Wartburg vára alatt volt egy nagy ház, amelyben igen sok beteget helyezett el. Vigasztalva őket a türelemről és a lélek üdvösségéről beszélt nekik; mindegyiknek teljesítette kívánságát italban és ételben. Még ékszerait is eladta élelmezésükre. Ugyanebben a házban sok szegény gyermek volt, akikről mindenben gondoskodott. Oly nyájas és szeretetreméltó volt irántuk, hogy mindnyájan anyjuknak nevezték, és amikor a házba lépett, hozzáfutottak és körbefogták. Még különösebb módon dédelgette az ótvarosokat, a betegeket, a gyöngéket, az elhanyagoltabbakat és a nyomorékokat; ölébe ültette őket, és fejüket simogatta“ (De dictis quattuor ancillarum cap. II. 771s.).

Kifogyhatatlan örömeinek és odaadó szolgálatának titkát egyszer maga fedte fel szolgálóinak: „Milyen jó dolgunk is van, hogy az Urat furdethetjük, és neki megágyazhatunk!“ Nem félt a leprásoktól sem, és akárcsak példaképe, Asszisi Szent Ferenc, ő is kitüntetésnek tartotta, hogy gondozhatta őket. Erzsébet és férje a lélek szemével Krisztust látta meg minden betegen.

Szent Erzsébet nyitott szemmel tekintett a társadalmi igazságtalanságok által okozott sebekre. Éhínség idején habozás nélkül kinyitotta az órgróf magtárait, élelmezte a messze földről hozzá özönlő szegényeket, ugyanakkor munkát is adott a kezükbe. Átlépve a kor társadalmi korlátait, maga is dolgozott, közben nevelte gyermekeit, és teljesítette állapotbeli kötelezettségeit. Az öröm soha nem hunyt ki szívéből, az evangéliumi örvendező adakozó volt. „Amink csak van, azt örömmel és szívesen kell adnunk.“

De látnunk kell a bibliai erős asszonyt is, akit a szenvedés nem összetör, hanem a húsvéti misztérium részesévé tesz. Az ismét gyermeket váró Erzsébetnek emberfeletti küzdelmet kellett vívnia, hogy férjét, a kereszteslovagot, elengedje a Szentföldre. A két szerető hitves a közös imában kért és talált erőt Isten akarata elfogadásához. Örök hitvesi egységük jelként születendő gyermeküket közös akarattal felajánlották Isten szolgálatára. A három gyermekes, alig húsz éves fiatal anya néhány hét leforgása alatt elveszítette hűséges hitvesét, rokonai megfosztották anyagi javai használatától. Amikor Erzsébet látta, hogy Wartburgban nem élhet lelkiismerete szerint, szabad elhatározással távozott onnan, Istenre bízva gyermekei és a maga jövőjét. Eddig is Krisztust akarta követni, aki „szolgai alakot fölvéve szeretetből kiüresítette magát, és engedelmes lett a kereszthalálig“ (Fil 2,7-8); most a kegyelem fényében meglátta, hogy számára is elkövetkezett a „kenózis“ áldott pillanata. Nincstelenségében, mindenkitől eltaszítva, teljes létbizonytalanságban ezért hangzott fel ajkán az ujjongó Te Deum.

„Megfosztva minden ideigvalótól, sokféle testi vezeklésben követte Krisztust; nem távolról szemlélve más asszonyokkal, hanem a gyötrelmek kardja közelről járta át a lelkét“ (De dictis . . . Prol. 80–84.)

Miután bölcs szívóssággal biztosította gyermekei jövőjét, felöltve Szent Ferenc követőinek egyszerű szürke köntösét, nagypénteken ünnepélyesen lemondott akaratáról, és mint német földön az első ferences harmadrendi, egészen az imának és a szeretetszolgálatnak élt. Özönlöttek hozzá a betegek, kétségbe-

esettek, és ő – szüntelenül Isten jelenlétében élve – sokaknak visszaadta egészségét, és lelkükre csókolta Isten békéjét. „Látjátok, én megmondtam nektek: boldoggá kell tennünk az embereket!”

Miután maradéktalanul „életét adta barátaiért“ (Jn 15,13), halálos ágyán ezt a vallomást tette: „Tudd meg, hogy nagyon boldog voltam!” 750 éve, 1231. november 16-ról 17-re virradó éjjel boldog mosollyal üdvözölte Halál-testvért, aki örökre egyesítette őt Krisztussal és szereteteivel.

Alig telt el négy év, az életszentségéről Európa-szerte híres fejedelemasszonyt IX. Gergely az egyház szentjei sorába iktatta.

Szeretett magyar Testvéreim!

Szent Erzsébet mindmáig világító példaképe mindazoknak, akik a szolgáló szeretet boldogító útján követik Krisztust. Elsősorban azonban példaképetek nektek, XX. századi magyar katolikusok, fiatalok, hitvestársak, Isten szeretetének mai hirdetői.

Mindenek előtt hozzátok fordulok, katolikus fiatalok. Tekintsetek Árpádházi Szent Erzsébetre, és törekedjétek megfejteni élete titkát. Krisztusra fogtok találni, akit már ismertek, de akit még talán nem szerettek eléggé. „Verjétek gyökeret és vessetek alapot a szeretetben“ (Ef 3,17), és figyeljétek a szívetek mélyén felhangzó isteni hívásra. Merjétek odaadni életeteket Krisztusnak és Őbenne testvéreiteknek. „Szegények mindig lesznek veletek“ (Jn 12,8); nézzétek körül figyelmesen, és saját környezetetekben, aztán a kórházakban, kihűlt családi fészkekben, szeretet-otthonokban, intézményekben megtaláljátok azt az idős testvért, magányos betegét, rokonaitól elhagyott rokkantat, testi–szellemi fogyatékos, akiben Krisztust szolgálhatjátok. „Amit egynek a legkisebbek közül tesztek, nekem teszitek!“ (Mt 25,40). Hogy Szent Erzsébet szellemében vállalni tudjátok ezt az apostoli küldetést, mélyítsétek el hiteteket Krisztusban, használjátok rendszeresen az Egyház által felkínált kegyelemeszközöket; „lakjék Krisztus a szívetekben“ (Ef 3,17). Legyetek az Atya irgalmas szeretetének megjelenítői, hogy hívő és kereső testvéreitekkel együtt „fel tudjátok fogni az összes szentekkel együtt, mi a szélesség és hosszúság, magasság és mélység, hogy megismerjétek Krisztus minden ismeretet felülmúló szeretetét, és beteljétek Isten egész teljességével“ (Ef 3,18–19).

Elmélkedjétek ebben a jubileumi évben Szent Erzsébet boldog családi életéről, hitvesek, családanyák és családapák! Megingathatatlan hűséggel ragaszkodjatok egymáshoz. Legyetek meggyőződve arról, hogy a következetes keresztény élet nem akadály, hanem kiolthatatlan tűzforrása egymás iránti házastársi szereteteteknek. Szenteljétek meg egymást, segítsétek egymást a Krisztuskövetés útján. Gondoljatok arra, hogy Erzsébet mellett Lajosra is szentként tekint a tübingiai nép. Imádkozzatok naponta együtt is, tudva, hogy ott van közöttetek Krisztus. Őbenne lehettek azzá, amivé a házasság szentsége erejében lennetek kell: egy testté, egy lélekké. És fogadjátok hálával a Teremtő Isten legszebb ajándékát: az új életet, amely fogantatása első pillanatától szent és sérthetetlen. Alakítsátok át otthonotokat családegyházzá, neveljétek gyerme-

keiteket a hitre. „Az a hitoktatói tevékenység, amely a családon belül folyik, egészen különleges adottságokkal rendelkezik, és semmi egyéb nem helyettesítheti“ (Catechesi tradendae 68.)

Szenteljétek meg gyermekeiteket, tanítsátok meg őket Krisztus és Egyháza szeretetére, Isten népe önzetlen szolgálatára. Mélyítsétek el magatokban azt a meggyőződést, hogy hitvalló életetek példájával és hitetek átadásával nyújtjátok gyermekeiteknek a legtöbbet. Szentek szüleivé lehettek, amint Szent Erzsébet harmadik gyermekét, Gertrudot is boldogként tiszteli a premontrai rend.

Őriztétek a családdegyház bensőséges légkörét, de ugyanakkor nyíljatok meg Isten országa építésének nagy feladata felé. Legyetek az egyetemes szeretet kisugárzó központjai!

A modern társadalomnak különös szüksége van Krisztusba öltözött nőkre és férfiakra, akik odaadó örömmel végzik a szeretet ezerféle szolgálatát, akik édesanyaként és édesapaként ölelik át és segítik új életre korunk szeretetben, megértésben, hitben, anyagi és szellemi javakban szűkölködő szegényeit. Legyetek tudatában annak, hogy az Egyház egyetlen apostoli küldetésében vesztek tevékenyen részt.

Tekintsetek Árpádházi Szent Erzsébetre mindnyájan, szeretett magyar Testvéreim! Ismerjétek fel benne az „irgalomban gazdag Isten“ (Ef 2,4) szeretetének csodáját és felénk irányuló hívását.

Legyetek büszkék arra, hogy a magyar földből sarjadt Erzsébet Európa- sőt világszerte ismert és szeretett szent lett! Korát meghaladó távlatokban gondolkozott, zseniális szívvel megérezte a szeretet egységesítő erejét és az egység mély igényét. A krisztusi igazság szabaddá tette arra, hogy egységet építsen két nép között, hogy hidat verjen szembenálló társadalmi osztályok között, hogy egyesítse magában az életszentség eszményének különféle megnyilvánulásait, és végül hogy boldog egységbe vonja a szíveket. Kérjétek hát Árpádházi Nagy Szent Erzsébet, e rendkívül időszerű Szent közbenjárását szeretett hazátokért, a nemes magyar népért, valamint a nemzeteknek a kölcsönös szeretetre és tiszteleltre épülő egységéért.

„A megfeszített és föltámadt Krisztus nevében, az Ő messiási művének szellemében, amely az emberi nem történelmében mindenkor jelenlevő marad, fölemeljük szavunkat és imádságunkat, hogy a történelem jelen szakaszában ismét megmutatkozzék az a szeretet, amely az Atyában van a Fiú és a Szentlélek által. Mária közbenjárásával könyörgünk, aki szüntelenül hirdette a ‚nemzedékről nemzedékre‘ szóló irgalmat. De imádságunkban mindazok közbenjárását is várjuk, akikben a hegyi beszéd szavai már valóra váltak: ‚Boldogok az irgalmasok, mert ők majd irgalmat nyernek‘“ (Dives in misericordia 101.).

Hogy a Szent Erzsébet jubileumi év mindnyájatok Krisztusban való megújulásának sorsfordító esztendeje legyen, Magyarok Nagybasszonya anyai szeretetébe ajánllak benneteket, szeretett magyar testvéreim, és különleges szeretettel küldöm nektek apostoli áldásomat.

Szent Péter székétől, 1981. november 12-én.